

RAN - FIȘĂ DE SIT ARHEOLOGIC (nr.) cod sit RAN: absent

cod LMI 2004: absent

ID SIT

Nume sit: Ursoaia

Categorie sit: așezare

Tip sit: așezare (probabil deschisă)

Localizare

Localitate: cătun Pițigoiești, sat Ursoaia

Nume localitate în alte limbi: _____

Unitatea adm. sup.: comuna Icoana

Județ: Olt

Adresa: drumul comunal Icoana-Ursoaia

Punct (Toponim): Ursoaia (fost punct geodezic); toponim alăturat: Movila Tătaru (dispărută)

Den. punct în alte limbi: _____

Coordonate geografice

Nr. crt	Latitudine	Longitudine	Altitudine
1	44° 25' 24.9990" N	24° 42' 26.1833" E	175
2	44° 25' 28.1633" N	24° 42' 20.3352" E	175
3	44° 25' 24.9830" N	24° 42' 15.2740" E	170
4	44° 25' 21.7673" N	24° 42' 22.4364" E	166
4			
6			

Parcela cadastrală: necunoscută

Reper geografic: între valea Plapcei (la vărsarea în Vedea) și Valea Ursoaia

Reper hidrografic: imediat la NV de confluența Vedea-Plapcea

Forma de relief: pe un bot de terasă îngust între două văi adânci de cca 20 de m

Tipul de exploatare a terenului	
Agricultură	x
Pășune	
Pădure	
Locuire	
Exploatare minieră	x
Alte tipuri de exploatare	

Suprafață sit: 2,36 ha

LIMES TRANSALUTANUS

Stare de conservare:

Foarte bună	
Bună	
Medie	X
Precară	
Graf afectată	X

Factori de risc: /notă: între factorii naturali de risc absentează “alunecări de teren” (= prăbușiri de terasă); factorii de risc antropici cu roșu sunt adăugați, fiind vorba chiar despre situația în cauză/

Naturali						Antropici					
Cutremur	1	2	3	4	5	Demolare	1	2	3	4	5
Inundații	1	2	3	4	5	Afectare parțială	1	2	3	4	5
Ploi acide	1	2	3	4	5	Vandalism	1	2	3	4	5
Foc natural	1	2	3	4	5	Furturi	1	2	3	4	5
Incendii	1	2	3	4	5	Incendii provocate	1	2	3	4	5
Animale	1	2	3	4	5	Exploatare industrială					x
Insecte	1	2	3	4	5	Groapă de gunoi					x
Tornade	1	2	3	4	5	Groapă de împrumut					
Exces de apă în sol	1	2	3	4	5						
Exces de salinitate în sol	1	2	3	4	5						
Exces de aciditate în sol	1	2	3	4	5						

Descriere: Așezarea a fost descoperită întâmplător, în octombrie 2012, în căutarea unui fort roman lipsă din sistemul defensiv al *Limes Transalutanus* (l-a mai căutat și Ioana Bogdan Cătănciu, în urmă cu 4 decenii), datorită toponimului “Movila Tătaru”, aflat imediat la SE de așezarea în cauză (‘tătarii’ fiind asociați sistematic, în această parte a țării, cu descoperirile romane). Am revenit în acel loc în martie 2015, în cadrul proiectului de cercetare *Limes Transalutanus* (tip Parteneriate, finanțat de UEFISCDI). Pentru situația din 2012 vezi descrierea (planuri, fotografii) în Eugen S. Teodor – *Uriașul invizibil...*, Târgoviște 2013, 138-142.

Esențialul este, foarte rezumativ, că zona Movei Tătaru (atestată de Planul Director de Tragere) era complet distrusă (vezi planul atașat), întâi de gropi de scoatere a materialelor de construcții, întâi de tip improvizat, apoi de tip industrial (cu excavatorul), zona sudică a platoului fiind distrusă de “gospodari”, cea nordică de “investitori”. La nord-vest de limita de atunci a exploatări de pietriș se afla o livadă abandonată de multă vreme (având, pe direcția respectivă, 87 de m), care nu permitea nici un fel de observații utile. Dincolo de livadă, în terenul arabil, au fost observate urmele unei așezări de erocă romană.

La revenirea pe teren, în martie 2015, livada dispăruse complet (și chiar câțiva metri în plus, spre nord), făcând loc unei exploatări industriale de pietriș, care luase din terasă cca. 6 m, în adâncime, pe o suprafață de

DOCUMENTARE

0,86 ha (cifra este exactă, prin compararea ortofotografiilor militare din 2012 cu ortofotografia realizată de noi în martie 2015). Se anexează fotografiile cu ambele cariere (figurile 2 și 3). În interiorul zonei excavate recent, la marginea nord-vestică, exista chiar și o bornă topografică (marcată pe harta militară din anii '80), care probabil dispăruse mai demult, nefiind găsită nici în 2012).

Este imposibil de evaluat cât anume din așezarea romană de secol III a distrus recenta exploatare de pietriș; cert este un singur lucru, și anume că în malul săpat al terasei s-a găsit o groapă cu mult material ceramic, un amestec inconfundabil de producție de tip roman și de tip post-getic, amestec cunoscut în literatură drept "Cultura Chilia-Militari". De la acest punct, spre NV, pe o lungime de 180 de m, și pe ambele părți ale drumului comunal dintre Icoana și Ursoaia, au fost găsite materiale arheologice, în arătură, cu o densitate care poate fi considerată medie (un artefact la 5-10 m²). Materialele nu au fost recoltate, pentru că misiunea era una de tip dronă, iar personalul aflat la fața locului era prea puțin pentru o colectare sistematică (iar una nesistematică nu prea are justificare).

Pe ortofotografia realizată cu acel prilej se vede, la marginea nordică a așezării, ceea ce ar putea fi un șanț de delimitare, care însă se vede numai la est de drum, nu și la vest. Chestiunea ar putea fi reluată cu instrumentar geofizic, în limita timpului și a fondurilor existente.

Observații: Am anunțat situația creată prin exploatarea de pietriș atât Direcția de Cultură Olt (respectiv consilierul Laurențiu Comănescu, căruia i-am trimis documentație provizorie), cât și primăria din Icoana, respectiv contabilul șef (singurul disponibil din conducere), rugând să se ia măsuri pentru oprirea acelor lucrări. Am precizat ambilor factori de răspundere că așezarea este una dintre foarte puținele cunoscute (și, în fapt, prima înregistrată) pentru *Limes Transalutanus*, având deci o importanță critică pentru condițiile de conlocuire a populației locale cu garnizoanele romane de graniță. Precizez aici că deși așezarea se află la aproape 5 km de confluența Cotmeana-Vedea (deci linia teoretică a graniței), datorită confluenței Vedea-Plapcea, care a creat o luncă foarte largă (1,7 km), obligând drumurile de comunicație romane să facă ocolul până la Ursoaia (astfel de urme au fost identificate pe dealurile aflate imediat la SV de așezare). Vorbim, deci, despre o localitate de graniță, dotată sau nu cu instalații militare (nu vom ști niciodată ce a fost Movila Tătaru, sau Movila Cazaciu, dacă au fost movile funerare sau turnuri de observație), dar aflată într-un loc de o neobișnuită semnificație strategică, cu deschidere spre văi-cheie, Plapcea, Vedea și Vedița, toate locuite în secolul III, cu așezări bine cunoscute (Scornicești, Chilia, Colonești).

Regim proprietate: probabil privat, după tipul și structura culturilor agricole

Proprietar: _____

Data descoperirii: octombrie 2012, 25 martie 2015

Descoperiri (ansambluri, structuri și complexe arheologice):

Nr. crt	Tip descoperire (ex: așezare; necropolă; turn, bordei, cuptor; cf Listă)	Localizare în cadrul sitului	Perioada	Datare	Cultura	Faza culturală

LIMES TRANSALUTANUS

--	--	--	--	--	--	--

Atestare

documentară: _____

Descriere: _____

Stratigrafie: nu există cercetare arheologică, dar probabil este mono-stratigrafică

Materiale și tehnici de construcție: de tip rural, materialele perene fiind slab reprezentate

Inscripții:

Observații: _____

Tipul de cercetare: cercetare de suprafață, cercetare aeriană

Istoricul cercetării: vezi mai sus

Bibliografie: Eugen S. Teodor – *Uriașul invizibil...*, Târgoviște 2013, 138-142

Dosare și rapoarte – arhive	
Hărți	
Planuri	x
Desene	
Fotografii	x
Imagini satelitare	
Fotografii aeriene	x

Întocmit (Nume și Instituție):

Eugen S. Teodor

Muzeul Național de Istorie

Data: 21 mai 2015

URSOAIA – Ilustrații

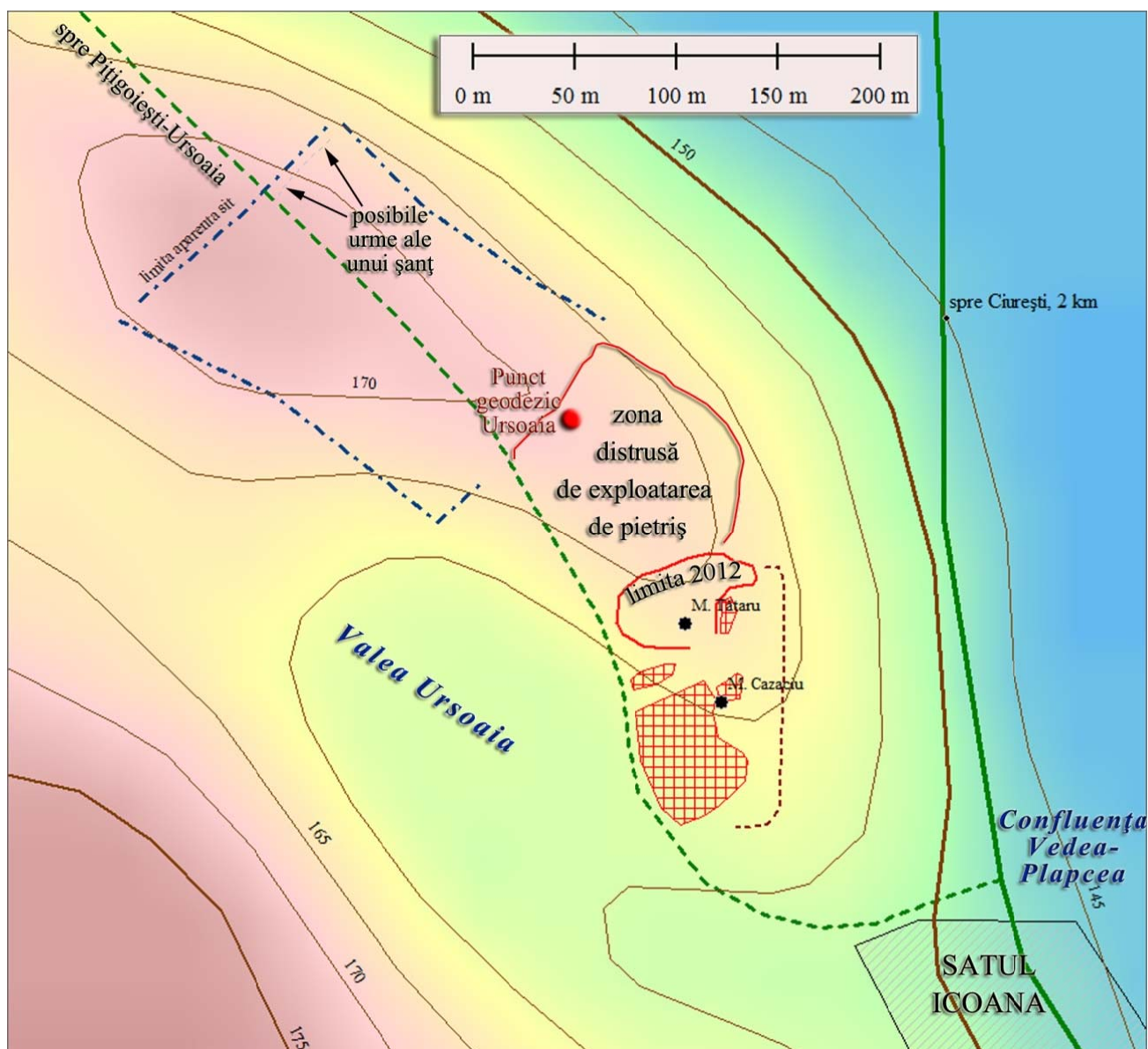

Figura 1. Plan de situație a sitului Ursoaia.

Legenda: linie verde – drum modernizat (județean)

linie verde întreruptă – drum nemodernizat (comunal)

hașură roșie – gropi de extragere materiale de construcții (umplute cu gunoi; sunt marcate doar zonele complet compromise; există și gropi în zone parțial conservate)

linie roșie – linia exploatării industriale de pietriș, în octombrie 2012

linie roșie umbrită – linia aceleiași în martie 2015

linie grenă întreruptă – marginea terasei, cu o ușoară vălurire (considerată în 2012 limita estică a unei fortificații romane), posibil doar o amenajare de protecție a pădurii

linie-punct albastru închis – perimetrul aparent al așezării de secol III

puncte negre mari – movile, cf. Planuri Director de Tragere

Figura 2. Limita dintre cariera veche și cea nouă. Vedere spre SE.
În plan îndepărtat, stânga – scara umană, respectiv un bărbat de peste 1,8 m.

Figura 3. Vedere spre cariera nouă, luată din aproximativ aceeași poziție cu anterioara, dar spre nord.
În plan (foarte) îndepărtat, dreapta, același etalon de mărime ca la figura anterioară.

DOCUMENTARE

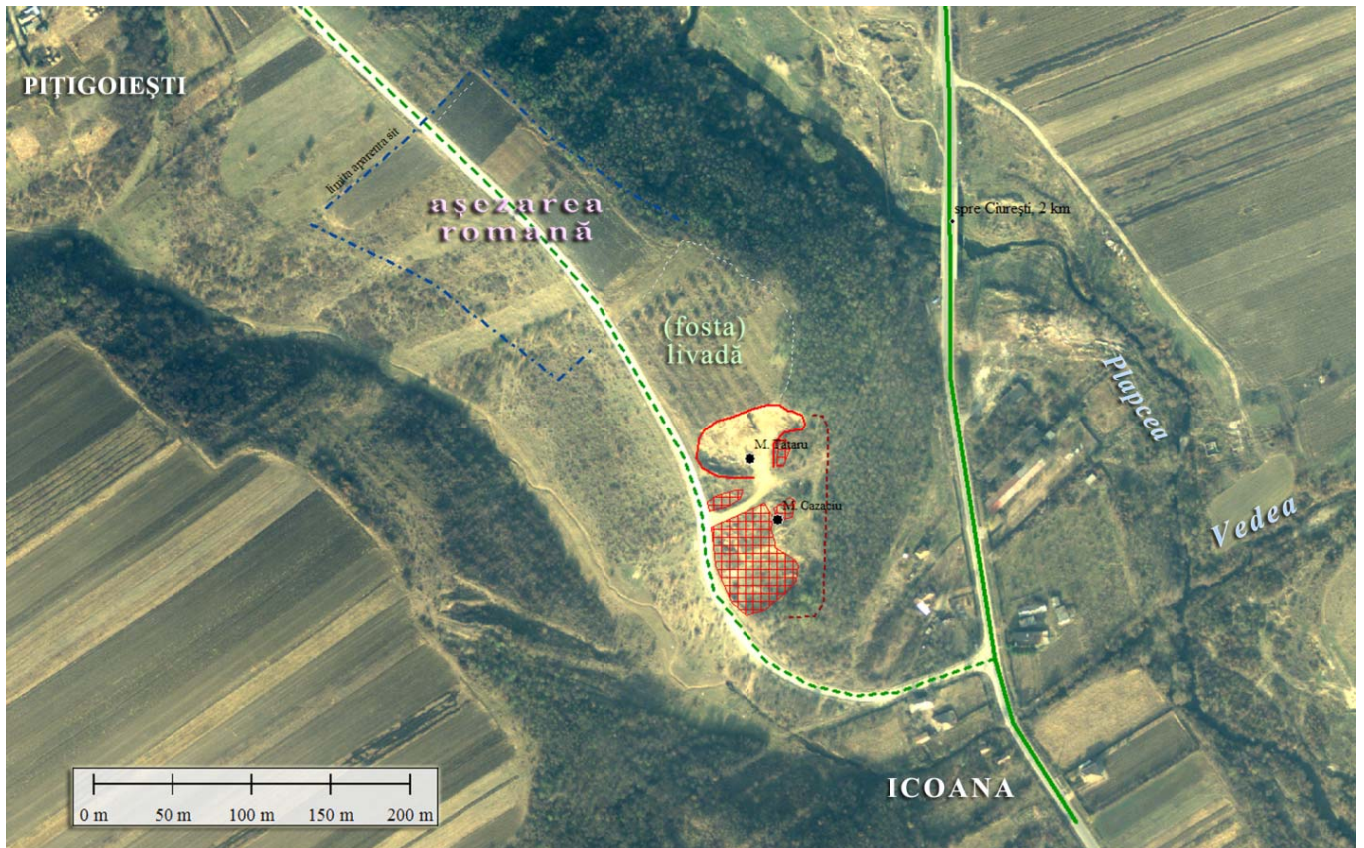

Figura 4. Aceeași zonă și aceleași repere vectoriale, având drept suport ortofotografia militară (2012), în care fosta livadă (de aproape un hectar) încă figurează.